

Cal Ximelis

Rubí

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Camí d'Ullastrell, 08191-RUBÍ
Emplaçament Dalt d'un turó suau

Coordenades:

Latitud: 41.49739
Longitud: 2.00966
UTM Est (X): 417340
UTM Nord (Y): 4594448

Classificació

Número de fitxa 08184-63
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani Popular
Estat de conservació Regular
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 000300DF19D058
Autoria de la fitxa Juana Maria Huélamo - ARQUEOCIÈNCIA
Data de registre de la fitxa: dj., 12/10/2000 - 02:00

Descripció

Es tracta d'un conjunt arquitectònic de caire rural que es compona de diversos habitatges dins d'una única construcció de planta allargada en direcció SO-NE amb teulada a dues vessants. També hi ha edificis exempts com a construccions secundàries, tot dotat d'un marcat caràcter popular. Al SO del conjunt hi ha una era enrajolada, i per la zona NE un antic pou comunal de forma rectangular que es ve considerant com a

possiblement medieval (CASTELL, 1999) o anterior. Des de l'exterior s'endevinen elements tradicionals, com la entrada als cups d'un dels habitatges. Destaca l'entorn agrícola, a la vessant que baixa cap al torrent fondo, formant un interessant conjunt unitari i de caire rural, vinculat amb aquest valuós espai natural.

Observacions:

Molt a prop es troba la font de la Magnèsia (TURU et alí, 2000). Es tradició que aquest era un lloc de descans pels antics pelegrins que hi anaven cap a Montserrat. No s'ha tingut accés a l'interior.

Història

Sobre el seu accés, existeix un document que fa una descripció d'interès, que es conserva al Cartulari de Can Xercavins, i que diu així: "(..) en la cruïlla del camí d'Ullastrell a Rubí que transcorre per migjorn vers la font, en el lloc més alt anomenat creueta hi havia el camí que menava a la Torre Brugera, avui Ximelis" (RUFÉ, 1984a; 1997a). Antigament constituïen aquesta propietat tres masies anomenades: Mas Rovira, Mas Balies i Mas Moragues. Pertanyia al senyoriu alodial del Castell de Rubí i del monestir de Sant Cugat (RUFÉ, 1984a; 1997a). El més antic que es coneix és Mas Balies, de l'any 1217, citat en un document que diu: "Bernat de Valers, una pessa de terra prop de l'església de sant Genis, a la part del torrent dels Arcots; a la part de sol ixent ab lo camí que va de St. Genis al Mas Balies". El mateix mas apareix en altres documents als segles XIII i XIV. Per un altre document se sap que l'any 1416 el mas estava totalment enderrocat. Després d'aquesta data, el mas fou reconstruït passant a anomenar-se Mas Pi de Balies, nom que el distingia dels altres masos Pi de la serra i Pi de Vilaroc. En el segle XVI s'anomenava Torre Brugera. A començament del segle XVII les tres masies formaven una sola propietat en poder de Cristòfol de Guimerà. Després passaren a mans de Jaume Castellà, i més tard, de Miquel Planes, que vengué l'any 1651 a Don Josep Ximenes els masos Balies i Moragues. La propietat pren el nom d'aquest propietari. Per motius polítics, la propietat fou confiscada a la primera meitat del segle XVIII dues vegades, per ésser el propietari un súbdit estranger i per les guerres entre Catalunya i França, fins que l'any 1759, la hisenda passà a propietat del rubinenc Antoni Prat, qui en morir va deixar els seus béns per a la fundació d'un benefici eclesiàstic anomenat del Sant Crist. En decretar-se la llei de desamortitzacions de Mendizábal, el segle passat, retornaren aquestes finques a la descendència familiar del fundador del benefici. A partir del segle XVIII esdevé un llogarret amb els masos Balies i Moragues, i amb els anys s'hi anaren construint noves cases (RUFÉ, 1984a; 1997a). El segle XVIII, l'agricultura en expansió era el motor de la prosperitat de Rubí. La propietat de Ximelis constitueix, per si mateixa, un bon exemple il·lustratiu, així, l'any 1782, comptava amb 10 pagesos que havien plantat 3'36 Ha. de nous mallols, sense comptar les 4'10 Ha. de vinya vella que tenien dotze pagesos més (GARCÍA, 1996). L'any 1861, els administradors de la Causa Pia, Pau Palet, Josep Alsina i Josep Ramoneda, reben ordre de que les rendes de la propietat passin a l'escola pública (ROVIRA, 1982a). Al seu costat ha crescut actualment una urbanització.

Bibliografia

CASTELL, EL (1999). Llistat de patrimoni industrial, Rubí, El Castell-Ecomuseu urbà. Document mecanografiat, 1999. GARCÍA I MAJÓ, Lluís (1996) "Sant Pere de Rubí. La seva evolució de parròquia rural a urbana", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 40, p. 340-349. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. ROVIRA, Lurdes (1982a) "Parròquia de Sant Pere de Rubí sobre apunts de J. Serra (IV)". Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 4, p. 9-11, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1984a) Les masies de Rubí i la seva gent. Patronat del Museu-Biblioteca de Rubí. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1997a) Les masies de Rubí i la seva gent. Rubí, Rubricata. El setmanari de Rubí. Caixa de Terrassa. TURU CREHUERAS, Eulàlia et al. (2000)

Rubí a vista de "Rossinyol", Rubricata. Revista Mensual, núm. 2.301, Octubre 2000. S.LI.
Rotimpres. Informació oral R. Bosch, R. Sánchez, J. Simó i E. Xercavins (novembre 2000, abril 2001)

